

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naroče brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši šte. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Lavoslav Novak — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek
: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za pet-vesto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnništvo naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvo pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Svetovna vojna.

Avstrija — Rusija.

Na uszoški prelaz so Rusi pritiskali s premočnimi silami in naši so se 1. januarja umaknili nekoliko nazaj od grebena.

Med Strijsko dolino v Galiciji in med ogrskim komitatom Ung leži že večkrat imenovani prelaz Uszok. Rusi se trudijo, da bi na vsak način prelaz ohranili v svoji oblasti, ker se boje, da bi ne izgubili važnih petrolejskih vrelcev, ki so na oni strani prelaza.

Hudi boji z Rusi so bili ob reki Latorči na Ogrskem. Bitka je ondi trajala nad dva tedna. Reka Latorča je zamrznila. Na nekaterih krajih je bila bitka na ledu. Led se je udril in mnogo vojakov je izginilo pod ledom v valovih reke.

Južno od Krosna so prišli Rusi do prelaza Dukle. Častniki so se nastanili v lovskem gradu tovarnarja Thoneta, kjer so postrelili vso divjačino.

Pri Gorlicah v Galiciji so Rusi vnovič poizkusili, da bi prodrli našo bojno črto, pa so imeli težke izgube, ko so morali odjenjati. Boji so trajali ves dan. Posebno hud boj je bil za neko višino južno od Gorlic, kjer so naši uničili en sovražni bataljon, vjeli enega štabnega častnika in štiri nižje častnike ter 850 mož, zaplenili dve strojni puški in izstrelili iz zraka en ruski aeroplan.

Zadnji čas poizkušajo Rusi z vso silo, da bi zopet prodrli od Bohunje proti Krakovu in na severu od Gorlic proti Novemu Sandecu. Naši njihove napade hrabro zavračajo. Sicer pa vsako prodiranje zelo ovira deževno vreme. Ceste so mehke.

Avstrija — Srbija.

Cesar je vpokojil generala pehote viteza Franka, ki je bil zavzel Belgrad, na njegovo lastno prošnjo iz zdravstvenih ozir. Vpokojena sta tudi podmaršal Przyborski in generalni major Bürkl. Cesar je izročil poveljstvo 21. domobranske pehotne divizije generalnemu majorju Pothajskemu.

Srbska vlada je sporočila grški vladi, da ne bo potrebovala pomoči Grške, kakor je prosila, ampak upa iz lastne moči braniti svojo deželo. Od druge strani se pa poroča, da je Srbija prosila Angleško, naj izkrca pri Dubrovniku nekaj divizij indijskih čet, ki bi prodirale proti Sarajevu. Tudi Rusi pošiljajo Srbiji pomoč. Dne 29. decembra je vodila ruska ladja „Grof Ignatiev“ večje število z orožjem, strelivom in vojniki naloženih ladij. Tudi ladja „Serbia“ je vozila mimo Galaca strelivo v Srbijo. — Italijani so pa konfiscirali 40.000 vojaških uniform, katere je srbska vlada bila naročila pri neki tvrdki v Turinu.

Nemčija — Rusija.

Na Poljskem je mnogo tovarn za sukno in platno. Ti kraji so sedaj popolnoma opustošeni. Železnica od Skiernievic proti Varšavi je razdrta, nad 20 mostov je šlo v zrak. Vsa okolica je skoro brez ljudi. Poslopja so enkrat razdirali Rusi, drugič pa Nemci.

Dne 9. decembra je padel na ruskem Poljskem sin nemškega državnega kancelarja.

Med rusko armado kroglice posebno iščejo generale. Sedaj biva v Petrogradu 48 ranjenih ruskih generalov.

Rusi so želeli sestaviti prostovoljno poljsko legijo in so menili, da bodo dobili 50.000 mož. Priglasilo se je pa le 200 poljskih prostovoljcev.

Na Poljskem, zahodno od Visle, so nemške čete po večdnevni borbi vzele Borzimov, posebno močno oporišče ruske glavne postojanke, in vjele tisoč Rusov ter zaplenile šest strojnih pušk. V treh nočnih napadih so poizkušali Rusi Borzimov zopet osvojiti, a so bili z velikimi izgubami odbiti. Vzhodno od Rave Nemci polagoma napredujejo. Mesto Suhačev je popolnoma porušeno. Na poti proti Varšavi je več 42 cm nemških topov. Vse avstrijske in nemške armade, ki marširajo proti Varšavi, štejejo skupaj en milijon mož. Tovarno za plin v Varšavi, ki je bila lastnina neke nemške tvrdke, je ruska vlada zaplenila in jo izročila mestni upravi.

Nemci imajo do Varšave še 25 kilometrov in so že baje naredili prve priprave za obleganje.

V poljskem kraljestvu vlada lakota. Občutno bedo napravi tudi pomanjkanje premoga in petroleja.

Nemčija v bojih na zapadu.

V nemški vojski smrt pobira posebno juriste. Padlo je doslej na bojišču 1071 nemških juristov.

V Argonih so nemške čete zopet na celi črti napredovale. Severno od Verduna so Francozi napravili ljute napade, pa so bili s težkimi izgubami odbiti.

Na celi zahodni fronti so se vršili artilerijski boji. V Alzacijo nameravajo Francozi poslati novo armado. V Vogezih se je pričela novega leta dan velika bitka. Grmenje topov se je slišalo daleč v Švico. — Neki francoski letalec je letel čez Mühlhausen, da bi poizvedel, kako stoje nemške čete, pa so ga izstrelili. — Obstreljevanje Reimsa se je pričelo pred sv. dnevom vnovič in je trajalo ves teden. Na Reims je padlo vsak dan 200 granat. Mesto je bilo na več krajih zažgano. Ljudje v Reimsu so se pa že tudi vojne privadili. Ako granata pade na trgu blizu zbranega občinstva, si ženske čestitajo, da so srečno ušle smrti, in veselo klepetajo naprej, otroci pa teko pobirat kosce razbitega šrapnela.

Francozi obstreljujejo vasi, ki so za nemško fronto. Nemci trdijo, da Francozi ne škodujejo s tem le Nemcem, ampak tudi tam bivajočim svojim rojakom. — V argonskem gozdu se vedno nadaljujejo naskoki.

Rusija — Turčija.

Ob rusko-turški meji so šli na eni strani Rusi čez mejo, na drugi pa Turki. Turške čete so zavzele novega leta dan Ardaghan. Tam je bilo pod generalom Zašenom 3000 mož ruskih pešcev in 1000 kozakov, ki so imeli šest topov in dve strojni puški. Rusi so imeli velike izgube in so pobegnili, prej so pa zažgali velik del mesta in pokončali strelivo in živila. Perzijski rodovi drže s Turki. Pri Saučbulaku so Perzi in Turki premagali 4000 Rusov in vzeli šest topov,

nekaj pušk in streliva. V Erzerumu so pripeljali 600 vjetih Rusov. Od začetka vojne do danes so Turki na Kavkazu vjeli vsega skupaj 2000 Rusov. V smeri proti Erzerumu so Rusi na svojem pohodu zasedli in požgali 40 krajev, nekaj moških pobili, druge pa odpeljali kot vojne vjetnike v Rusijo. — Od Batuma do pokrajine Kars stoje pa Turki na ruskih tleh.

Nemška vzhodna Afrika.

Nemci imajo v vzhodni Afriki veliko kolonijo med jezeroma Viktorija, Tanganjika in morjem. Ob bregu jezera Tanganjike leži Bismarburg. Po sredi kolonije pa drži železnica, ki ima iztočišče v primorskem mestu Dar-es-Salaam. To mesto so 15. decembra napadle angleške vojne ladje in ga zelo poškodovale.

Srbija.

Kralj Peter je poslal bivšega vojnega ministra generala Štefanoviča v francoski vojni stan.

Amerika in Angleška.

Zedinjene države so zagrozele Angleški, ker ta ovira s svojimi ladjami promet in ne pusti, da bi šlo blago v Evropo. Angleška se pa opravičuje, da ovira le uvoz za vojno potrebnega materijala, ker se je zadnje leto uvozilo v nevtralne države, ki so sosede Nemčiji in Avstro-ogrske, samo bakra za 52 milijonov funtov, druga leta pa samo za 10 milijonov. To dokazuje, da je šel velik del tega bakra v Nemčijo in Avstrijo. Amerikanski tovarnarji pa zahtevajo pravico, da bi smeli strelivo in drugi vojni materijal neovirano pošiljati v Evropo. Od dne 4. decembra 1914 se italijanske ladje, ki prihajajo iz Amerike in vozijo baker, nič več ne zadržujejo v Gibraltarju.

Angleška.

Na Angleškem so sestavili šest novih armad. Vsaka ima po tri armadne zборе. Doslej je imela Angleška tri armade. Prva armada pod poveljstvom Frencha šteje 300.000 mož, druga se rabi za obrambo angleške obali in tretja, Kitchenerjeva armada, šteje baje deset armadnih zborov. Napoveduje se, da pride v začetku marca iz Angleške na Francosko pol milijona vojakov na bojišče. Sicer se pa Angleži radi bahajo in veliko groze, manj pa store. Novačenja imajo slabe uspehe. Ljudje se bolj brigajo za zoganje. — Anglija ima na razpolago 103 letala. Ob obali je napravljenih pet postaj za povodna letala. Za izvežbanje letalcev se je izdal pet milijonov frankov. Za izdelavo in vzdržanje letal pa devet milijonov. — Ob morski obali so prepovedane vse luči, ker se boje napada Nemcev. — Potopil se je baje velik kanadski parnik, ki je vozil vojake na Angleško, pa je zadel ob irski obali na mino.

Bolgarija.

Ruski parnik „Besarab“ je položil v Donavo med Prahovo in Tekio mnogo min, da se ne bode moglo Bolgariji dovažati strelivo. Bolgarija se vedno bolj oborožuje. Srbska vlada je bila sicer pri volji, odstopiti Bolgariji del Macedonije, toda bolgarska vlada s tem ni zadovoljna, ampak zahteva tudi oni del Macedonije, ki meji na Grčijo.

Albanija.

V Albaniji je nastalo močno gibanje proti Essad paši. Vstaši so Tirano izpraznili in zasedli za mestom utrjene postojanke. Essad paša je prišel z osem tisoč vojaki v Drač in odšel proti Tirani. Blizu Drača je imel Essad paša hudo bitko z vstaši. Položaj je vedno bolj resen. Iz Valone je prišla pred Drač italijanska bojna ladja „Sardegna“.

Vstaši, obstoječi iz samih Muselmanov, so zahtevali v imenu turške vlade od Essad paše v Draču, da naj jim izroči francoskega in srbskega poslanika. Essad paša tega ni hotel storiti, češ, da je to proti mednarodnemu pravu; zato so o polnoči vstaši napadli Drač. V tej stiski je Essad paša prosil Italijane pomoči. Ob pol 3. zjutraj sta začeli streljati italijanski ladji „Misurata“ in „Sardegna“, ki sta stali v ondotnem pristanišču in sta branili mesto. Vstaši so nehali streljati. Na omenjeno ladjo so se zatekli Italijani, ki so bivali v mestu, ter osobe treh poslaništev, italijanskega francoskega in srbskega. Čudna slika!

V Draču je bil proglašen nagli sod. Vstaši so v Elbasanu proglasili samostojnost svoje vlade in so sosedne rodove povabili, da se jim pridružijo. Pristopilo je k vstašem prebivalstvo v Berat. Turki so vznemirjeni, ker gre govorica, da hoče poklicati Essad paša Srbe na pomoč. Pri Kroji je bitka med vstaši in četami Essad paše. Iz Italije je dobil Essad mnogo streliva in orožja. Italijanska kolonija je dne 5. t. m. zbežala pred vstaši na italijansko ladjo „Re Umberto“.

Iz vsega se kaže, da bodo Italijani kmalu klicani na pomoč in šli v Drač delati mir, kakor v Valoni.

Italija.

Na italijanski dvor so za novo leto prišli kralju čestitat poslanci. Prvič po letu 1870. so bili navzoči tudi katoliški zastopniki.

Portugalska.

Kakor se kaže, Portugalska ne bo zgrabila za orožje. Na javnih shodih se izraža ljudstvo proti vojni. Vladi nasprotna stranka se ogreva za Nemčijo. Francozi postajajo zaradi tega silno nervozni.

Perzija je dobila ultimatum.

Angleški poslanik v Teheranu je izročil perzijski vladi zahtevo Rusije in Anglije, da naj se Perzi ne bojujejo skupaj s Turki, drugače pride napoved vojne.

Japonska.

Japonci ne bodo poslali svojih čet na evropsko bojišče in preklicuje se vest, da bi bili japonski častniki pri ruski artiljeriji na Poljskem. — Ko je Japonska vzela Kiaučau in pomagala uničiti nemške ladje, je s tem svojo nalogo dovršila in sedaj lahko mirno čaka, da bo vojne konec.

Bagdadska železnica.

Angleške čete so razdrle velike dele bagdadske železnice.

Delo sv. očeta. Papež Benedikt je pisal vsem vladarjem, da naj dovolijo, da se izvrši menjava vjeznikov, ki jih je smatrati za nesposobne za nadaljnjo vojaško službo. Vladarji so vsi odgovorili, da se s tem predlogom popolnoma strinjajo.

Posveti na Danaju. Ministrskega predsednika grofa Stürgkha je cesar sprejel v daljši avdienci. Potem so imeli posvetovanje zunanji minister grof Berchtold, vojni minister Krobatin, grof Stürgkh ter ogrski ministrski predsednik grof Tisza. Na zadnje je grof Stürgkh sklical na posvet vse naše ministre.

Novi bosenski deželni načelnik Sarkotić je bil v Sarajevu prijazno sprejet. Na kolodvoru ga je pozdravil župan Curčić. Sarkotić je na pozdrav odgovoril hrvaški. Deželni podnačelnik dr. Mandić je novemu šefu v dvorani deželne vlade predstavil uradništvo. V svojem odgovoru je Sarkotić izjavil, da ne bo nikoli nobenega uradnika vprašal po narodnosti in veri, marveč edinole po tem, če je zvesto udan služabnik našega cesarja.

Poroča se, da je civilni zastopnik dežele dr. Mandić pozdravil novega vojaškega šefa v nemškem jeziku. Nemški listi izražajo nad tem svoje zadovoljstvo.

Mesto Lvov. V Lvovu vlada veliko pomanjkanje zasluzka in bedo občutijo tudi prej premožni ljudje. Vse mesto je ena velika bolnica. Tramvaj vozi le ranjence. Kavarne in restavracije so večinoma zaprte, ker je v njih prepovedano prodajati alkoholne pijače. Če kdo prodaja alkohol, ga kaznujejo s trimesečno ječo, ali pa z globo 4000 rubljev.

Angleška in Vatikan. Angleška se zelo trudi za zvezo s papežem in je poslala v Rim posebnega poslanika. Ta poslanik, Sir Henry Honvard, je papežu čestital na izvolitvi in mu potem skušal dopovedati, da je Angleška morala pričeti vojno, ker se je na vso moč, pa zastonj trudila, da bi bila ohranila mir.

Nemiri v Petrogradu. Delavci Putilovih tovarn so zopet začeli delati nemire po petrograjskih predmestjih. Ker so jih silili k osemnajsturni službi, so začeli štrajkati in se zbirati z rdečimi zastavami v sprevede po mestu. Prišli so pa kozaki in so množico razgnali s strelji. Tudi delavci so streljali. Ranjenih je bilo 100 demonstrantov in 6 kozakov.

Palestina. Angleži bi radi Palestino zasedli, pa se boje, da bi se s tem zamerili Sircem, in zato hočejo, da naj bi bila sveta dežela nevtralna država.

Francosko brodovje. Francoska admiralska ladja „Courbet“, katero je v otrantski ožini zadel torpedo avstrijskega podmorskega čolna „U XII“, se je, kakor poročajo italijanski listi, pred Valono potopila. Potopil se je tudi francoski podmorski čoln „Bernoulli“, ki je imel 24 mož posadke. Prva vest se preklicuje.

Rusija izpušča vjetnike. Tiste avstrijske vjete zdravnike in duhovne, ki se ne potrebujejo za oskrbo vjetih Avstrijcev, je ruska vlada izpustila domov.

Italija in tujci. Vlada je zapovedala, da naj se v Italiji bolj pazi na inozemce in naj se jih skuša odpraviti iz dežele.

Mogočen sultan. Novi egiptovski sultan Hussein Kamel zna sicer govoriti arabski, turški in francoski, ne zna pa brati in pisati v nobenem jeziku. Plače ima na mesec 10.000 funtov.

NOVIČAR.

Sveti večer naših fantov na Karpatih. Neki vojak nam je s Karpatov sporočil, kako so ondi kranjski fantje praznovali sveti večer. Piše tole: „Pričakovali smo, kakor vedno, tako tudi nocojšnji večer sovražnika. Dan je bil meglen. Fantje, ki so bili sicer vedno veseli, so bili danes nekoliko zamišljeni. Gotovo je vsak mislil na to, kako prijetno je lani vsak v krogu svojih dragih obhajal sveti večer. Prišlo je povelje, da mora biti cela baterija ob peti uri zvečer pripravljena. Stali smo v dveh vrstah. Prišel je naš stotnik, ki je imel govor v nemškem jeziku. Potem je poklical mene, da sem isto povedal po slovensko. Dejal sem nekako tole: „Fantje, nocoj je sveti večer! Berem vam skoraj na obrazih, kaj vsakdo izmed vas misli. Pred petimi meseci smo bili poklicani pod orožje, a takrat še nihče ni mislil, da bomo obhajali letošnji Božič na teh planinah. Toda kruta usoda je tako hotela. Minula so leta in leta, ko smo bili nocojšnji večer srečni in veseli med svojimi dragimi. Prišla pa bodo zopet leta in leta, ko bomo veseli doma obhajali sveti večer, ako nam ljubi Bog ohrani življenje. Tolaži nas to, da nismo samo mi tu, temveč jih je tisoče in tisoče, ki stoje danes na bojnem polju, četudi je največji praznik celega leta, vsak čas pripravljeni, da udarijo na sovražnika in ga pobijejo. Zato naj nam ne uide pogum. Naši dragi v domovini molijo danes za srečen izid vojne, molijo za nas. Torej, tovariši, le korajžo in šnajd, pa po kranjsko udarimo, kadar bo cajt! Bog živi našo domovino, lepo Avstrijo, Bog živi svojolasega nam očeta našega cesarja Franca Jožefa I. Živio!“ — Nato je dobil vsak mož pol litra črnega vina, eno štručko belega kruha in čaj. Ob polsedmi uri smo se razšli vsak v svoj kotiček in položili na tla svoje trudne glave. Zaspali pa nismo mogli, misli so nam uhajale v domovino. Prav milo se nam je storilo zvečer ob 11. uri, ko smo zaslišali zvonjenje iz daljnih cerkva. Molili smo angelsko češčenje in potem zaspali.

Ranjenci Novega leta dan so peljali skozi Ljubljano 550 ranjencev v Bregenz. Drugi dan so pa pripeljali v Ljubljano 510 ranjencev s severnega bojišča.

PODLISTEK.

Iz ptičjega življenja.

(Iz češčine priredil V. Hybášek.)

6. Lastovice.

Na pusto, strmo skalo ob morju je sedlo par lastovic. Ogromno, nemirno Sredozemsko morje se je treslo in penilo pod njima. Žolta saharška puščava, suha in gola kakor pokošen travnik, se je izgubljala za njima v megleni daljavi. Obe ptičici sta imeli na levi nogi majhen, komaj viden obroček. Po tem obročku so ji spoznali in pozdravljali tukaj v Afriki in tam gori na severu, na Češkem, kot svoje stare znanke. Čakali so na nji in se veselili vselej, kadar sta se povrnila pod domačo streho.

„Srečo nam prinašata“, pravili so ljudje o njih, in radi so jima privoščili zavetišče. Drugi ptičji so ji pa sovražili.

„Ta ptičja gospoda“, so rekli, „prihaja sem samo na letovišče in pred zimo sirahopetno odletava bogvekam tja doli k Nilu.“

Tudi letos se je ptičji parček pripravljaj, kakor že večkrat, da poleti od bregov Afrike v Lužice, pod slamnato streho majhne hišice.

„Pri Kolarjevih“ so rekli v tej vasi bajtici, ponižno pritisnjeni k tlom.

„Gotovo naji že čakajo“, je rekla ptička ptički tam na oni trdi skali. „Po zelenih ozarh pasejo že od solnca ožgani otroci majhne rmene goske, švrkajo z brezovimi šibicami in kličejo:

Priletite, lastovice,
v cvetje gaj je naš odet,
že zelene so gorice,
škrjanček poje v gaju spet.“

„V Lužicah nič več tako ne pojo“, je rekla druga. „Pa so tako peli še nedavno; šele ko so sezidali novo tovarno, priselila se je tam drugačna govorica in drugačne pesmi —“

„Da, le Kolar in njegova žena še pojeta stare lepe pesmi. Kaj neki zdaj delata?“

„Stara sta že oba.“

„Kakor midva“ — in v tem trenutku je prevzelo močno neukrotljivo hrepenenje obe ptičici. Žalost jima je skalila črni očesci; zaprli sta jih in skoraj nevede sta razprostrli svoji tanki, prožni krilci, skala jima je izginila pod kratkimi nožicami, ki sta jih pritisnili k truplu, in že sta slišali šum morja.

Leteli sta.

Visoko kakor dve črni piki sta plavali ptičici v modrikastem zraku nad nemirnimi valovi mogočnega morja. Kakor orehove lupine so orali spodaj pod njima morje kadeči se parniki in sive jadrnice. Zagledali sta kraljico morja — togajko — poklonili se ji in leteli dalje. Srečali sta jato galebov, pozdravili se z njimi in zopet ko dve izstreljeni pušici leteli proti severu za svojim ciljem — dokler nista slednjič zagledali bregov Sicilije. Padli sta na prvi skalnati greben — polni hvaležnosti in ljubezni do Stvarnika, prekrižali utrujeni perutnici kakor k molitvi, zadremali sta in si odpočili. A silno hrepenenje po

drugi domovini ni zaspalo v njih in ji ni zapustilo. Kmalu sta se dvignili in leteli dalje. Nista več videli pod seboj grozote morja, nista se bali, da padeta v penaste valove lačnega morja, če ji zapusti moč in iznenadi utrujenost.

Spustili sta se v letu do samih tal in odprli svoja kljunčka, da ulovita potoma kako muho ali hroščka in se ne mudita s kosilom — zato so ju plašile in strašile nove grozote. Videli sta enkrat cele trume svojih sestra zapletenih v goste mreže iz vrvic, drugič sta zagledali zadržane mreže, v katerih se je premetavalo polno vjetih lastovic, otroci so pa s težkimi palicami surovo tolkli na ta klopčič... Ptičji jok je prodiral navzgor celo do njiju in trgal njuni občutljivi srčeci...

Leteli sta dalje — leteli preko ponosnih mest s čudovito lepimi cerkvami in starimi palačami, a na trgih teh mest sta z grozo opazili cele koše pobitih sestra, ki so jih tu ponujali na prodaj...

„Na Češko, na Češko!“ je klicalo v njih nepremagljivo hrepenenje in z vso močjo sta leteli čez lačno, brezčutno deželo proti strmim stenam nebotičnih Alp.

Vnovič in dolgo sta počivali. Tresli sta se groze in gnjusa nad takimi zoprnimi prizori. Kakšna igrača je bilo morje s svojo ogromno množino voda, morje, ki je s svojimi dvigajočimi se valovi segalo po njiju, kakor s krempilji — proti tej deželi brez čuta? Zaspali sta; sen se je zgrnil na njune tanke, kot pajčevinne rečne trepalnice. V sanjah sta videli obe ptici svojo vas — Lužice. Na njenem začetku ogromno predilnico

O «Ljudski posojilnici» v Ljubljani, o deželnem glavarju in o drugih poštenih naših možeh, se spleta, kakor poročajo časniki, grozne laži. Tudi v Kranju so bili nekateri ljudje pri razširjanju teh laži pregoreči; zato bodo imeli opraviti s sodnijo.

Dva Kranjca. Na Lupkovem prelazu v Karpatih je padel Viktor Dolenz, rojen v Kranju, profesor v Gradcu. — Na srbskem bojišču je bil vjet Jožef Hubad, komisar v Kamniku, sin pokojnega gimnazijskega ravnatelja Hubada. Pisal je iz Niša. da je bil vjet dne 9. decembra.

Slovenci v angleškem vjetništvu. Angleži so zaprli v Egiptu vse avstrijske državljane moškega spola in jih spravili na otok Malto. Med njimi sta tudi dva slovenska frančiškana, p. Adolf Čadež in p. Evgen Stanet. Vseh avstrijskih in nemških vjetnikov je ondi 368. Angleži z njimi surovo ravnaajo.

Občinske volitve. Volitve v občinske zastope so odložene tudi v tistih občinah, v katerih bi se imele sedaj vršiti, ker je doba že potekla. Kot vzrok se navaja, da je mnogo volilcev pod orožjem, in ker tisti, ki so v vojski, ne morejo biti voljeni.

Umrla je v Moravčah gospa Ana Pirnat, mati tukajšnjega g. profesorja Maksa Pirnata.

Umrla je v Zgornjem Bitnju gospa Ivanka Hafnar, soproga mesarja in posestnika, v starosti 33 let. Zapustila je osem nepreskrbljenih otrok. Bila je blagega in usmiljenega srca. Bodi ji zemljica lahka!

V Ljubljani so pokopali preteklo soboto, 2. januarja, vprorščaka Franca Bahovca, sina občinskega svetnika. Umrl je na južnem bojišču. Pri pogrebu je svirala godba 17. pešpolka.

Podpore za družine padlih vojakov. Šest mesecev po vojakovi smrti ima vdova padlega vojaka pravico do enake podpore, kakršno je uživala dotlej. Če podpore ni dobivala, dokler je bil mož-vojak živ, izgubi pa po vojakovi smrti za življenje potrebni zaslužek, tedaj najprosi za podporo, do katere ima tako dolgo pravico, da mine pol leta od vojakove smrti. Vdova po padlem vojaku, ki pred vojakovo smrtjo ni dobivala podpore, dobi takoj po vojakovi smrti izplačano pokojnino, one pa, ki so dobivale podporo, dobe pokojnino, ko mine šest mesecev po vojakovi smrti. — Pokojnina za možem, ki je bil prostak, znaša mesečno 9 K, za onimi, ki so bili sarži, za primeroma več. Vdova, ki je čisto nezmožna, da bi si kaj zaslužila, in je brez premoženja, dobiva poleg pokojnine še 8 K na mesec. Do pokojnine ima pravico vsaka vdova na padlem vojaku, najsibo premožna ali revna. Ako se vdova, ki je dobivala pokojnino, vdruči omoži, dobi takrat za 12 mesecev naprej pokojnino, potem pa nič več.

Tudi za otroke padlega vojaka se plačuje podpora še šest mesecev po očetovi smrti, ako so jo dobivali že pred očetovo smrtjo, če se pa razmere tako izpremenijo, da mati otrok ne more več rediti, pred očetovo smrtjo pa niso dobivali podpore, naj se prosi za podporo po očetovi smrti. Če te ni, dobijo sirotinsko pokojnino ali vzgojnino od 1. dne tistega meseca po očetovi smrti. Do podpore imajo pravico tudi nezakončni otroci, do vzgojnine pa le zakonni ali pozakonjeni otroci. Za nezakonske otroke je skrbjeno

z dimnikom kakor zvonik visokim, a kakor jambor vitkim — na njenem koncu pa Kolarjevo hišico in pod njeno streho svoje gnezdo, krasno, lagodno, mehko postlano, zavarovano proti dežju in vetru, obrnjeno na vzhod, od solca izsušeno, trdo in trdno. Celotno vrsto otrok sta izpeljali srečno iz njega in preživeli v njem blažene ure ptičje sreče. Tudi o lipi se jima je sanjalo, ki se je sklanjala nad hišico in kakor mati držala nad njo svoje varujoče roke. Na njej sta žgoleli svojo jutranjo in večerno molitev, na njej se pogovarjali z otroki, na njej sta jih učili prvih skakljev in poletov...

Čutili sta duh kmečkih hlevov, polnih muh in golazni, ki so nudili njima in prihodnji družini obilno hrano — in z ljubeznjivostjo sta se spominjali dolge vrste pisanih krav, s katerimi sta živeli v najboljšem prijateljstvu, katerih se nista bali in s katerimi sta si vzajemno skazovali prijateljske službe...

Vse to se jima je sanjalo, osvežilo ji je, pregnalo grozne, moreče vtise. Ko je solnce vstalo, sta se obe ptički hitro dvignili nad orjaške planine, katerih glave so se kot glave starčkov svetile v srebru snega in ledu... Pomlajeni in močni v ljubezni sta jih preleteli in v hitrem poletu pluli k cilju svojega potovanja.

Tik pred Lužicami sta prehiteli dva sključena, utrujena, stara človeka, moža in ženo. Šla sta iz mesta; oči so se jima svetile in usta so se smejala kakor v pričakovanju velike sreče...

(Dalje prih.)

torej le 6 mesecev po smrti očeta-vojaka. — Ako dobiva mati pokojnino, dobivajo otroci vzgojnino (4 K na mesec), če pa mati pokojnine ne dobiva več, ali pa, ako mati umre, tedaj znaša vzgojnina za otroke 6 K na mesec. Uživati jo morejo dečki do 16. leta, deklice pa do 14. leta starosti. Za otroke, ki se šolajo, se plačuje vzgojnina do 24. leta. Pokojnina vdove in vzgojnina otrok ne sme presegati 45 K na mesec. Ako mati ne dobiva pokojnine (če se je vdruči omožila), znaša podpora, ako je je treba, za vse sirote po očetovojaku največ 30 K na mesec.

Iste podpore, pokojnine in vzgojnine, ki se plačujejo za padlim, se plačujejo tudi za pogrešanim vojakom.

«Piccolo» je za lahonizujočo «Lego» v letu 1914 nabral 87.000 K. Za naša obrambna društva pa menda velja moratorij. Tako n. pr. ni o darovih za Slov. Stražo nič slišati, dasi za raznarodovanje naše obmejne deče ni moratorija.

Denuncijantstvo, ki je razvilo vse sile ob izbruhu vojske v naših obmejnih (in tudi nekaterih notranjih) krajih, se je zlasti razširilo na Hrvaškem. Tako n. pr. pravi novi in edini strogo katoliški in narodni hrvaški dnevnik «Novine», da na Dunaj prihaja vsak dan na kilogram brezpredmetnih, neosnovanih denuncijantskih pisem, katerih večina je iz Hrvaške.

Število vseh vojnih vjetnikov bojujočih se držav je narastlo z novim letom na 1 milijon 180.000 mož.

Nemški časopisje v Rusiji je ustavljeno. Izhajali so: St. Petersburger Zeitung (12.000 iztisov), Moskauer deutsche Zeitung v 11.200, Deutsche Rundschau (v Odesi) v 5000, Volkszeitung v 4170, St. Petersburger Herold v 9000, Rigaer Rundschau v 18.800, Lodzer Zeitung v 11.000, Odessaer Zeitung v 5000 in Kaukasische Post v 2000 iztisov. Na novo pa je dovoljeno tiskati St. Petersburger Zeitung v — ruskem jeziku.

Prevozne ladje, ki tudi sedaj v vojni lahko prevažajo vojske, t. j. angleške, italijanske, francoske i. dr., sijajno zaslužijo, namreč 100 — 150% več kot prej, ker nemške, avstrijske, ruske, belgijske in turške ne morejo na visoko morje. Vsled tega so nekatere plovne družbe svojim uslužbencem svojevoljno povišale plače za 5 — 10%.

Alkohol v Rusiji prepovedan. V Rusiji ni samo za vojake prepovedano točenje alkoholnih pijač, ampak je prepovedano prodajati ga tudi v zasebnih klubih in restavrantih. Naši vjetniki pijejo tam čaj brez ruma.

Pisma vjetnikom. Kdor hoče kaj pisati vjetnikom ali na Srbskem, naj na vrhu pisma zapiše «Prisonnier de guerre» (vojni vjetnik). Spodaj se zapiše dotičnika ime, polk in kraj, kjer se nahaja. Pismo dobi v roke najprej naš rdeči križ, ki pripiše naslov v ruskem ali srbskem jeziku in odpošlje. Na pismo ni treba dati nič znamke. Na glavni pošti na Dunaju sprejemajo tudi zavoje (pakete), ki nimajo nad pet kilogramov, za vojne vjetnike v Rusiji poštnine prosto. Denar se lahko vojnim vjetnikom pošilja po poštini nakaznici pri vsakem poštnem uradu. Izračunati se mora vsota na nakaznici v frankih.

4000 frankov zastoj! Kdor se zanima zanje, naj sporoči svoj naslov «Srečkovnemu zastopstvu 19», Ljubljana, glasom današnjega oglasa.

Razglas o naznanitju in klasifikaciji konj. Zahtevo c. in kr. vojnega ministerstva odredilo je c. kr. domobransko ministerstvo z ukazom z dne 31. 12. 1914 št. 4794 na podlagi § 11. postave z dne 21. 12. 1912 (drž. zak. št. 235) zopetno klasifikaciji konj in izdajo razvidnic za čas vojnega razmerja. Vsled tega se vsi posestniki konj pozivljajo v času od 10. januarja 1914 do vstetega 12. januarja 1914 števila in vrsto svojih konj ter število pripadajočih oprem za tovorna živinčeta naznaniti ustmeno županstvu bivališča oziroma stajališča konj. Vsa določila glede konj veljajo enako tudi za mule, mezge in osla. Obenem z naznanilom konj, zglasiti in dokazati morajo posestniki konj svoje morebitne pravice do oprostitev od pripeljevanja pred klasifikacijsko komisijo. Od pripeljevanja so izzeti: 1. toliko konj pripadnikov oborožene moči, kolikor so jih dolžni imeti v primeru mobilizacije; 2. za prevažanje pošte neobhodno potrebni konji; 3. za dušne pastirje, zdravnike in živinozdravnike za izvrševanje njihovega poklica na kmetih neobhodno potrebni konji, toda k večjemu po dva konja; 4. za policijske in zdravstvene namene ter za požarne brambe neobhodno potrebni konji; 5. plemenski in gospodarski konji dvornih kobilarnic in državnih konjerejskih zavodov, žrebčarnic in žrebčarnic; 6. licencovani zasebni žrebci; 7. konji, ki se zaradi bolezni ali zaradi nevarnosti, da bi zatrosili kužno bolezen, ne morejo ali ne smejo peljati iz hleva; 8. vsi konji, ki v letu klasifikacije še ne dopolnijo četrtega leta starosti; 9. hudo breje kobile z žrebčeti pri sescu v šesttedenski dobi sesanja; 10. očitno za vojno službo trajno nesposobni konji, namreč konji, ki imajo na kopitih okrogle odprtine, izrastke okrog kakega člena na nogah ali raka na kopitu, ako radi teh pogrškov trajno šantajo; konji slepi na obeh očeh, vrtoglavi in konji s težko sapo, ko-

nečno konji, ki so bili pri kaki prejšnji klasifikaciji v istem nabornem okraju, spoznani kot do celja nesposobni. Za sklic (nakup) v slučaju mobilizacije) konj za normalno veljavne cene določile se bodo pred klasifikacijo. Posestniki konj, ki bi ne izpolnjevali teh v zakonu jim naloženih dolžnosti, če bi namreč ne naznanili svojih konj in pripadajočih oprem za tovorna živinčeta ter ne bi pripeljali pred klasifikacijsko komisijo svojih konj (mul, mezgov, oslov) in ne bi isti predložili opreme za tovorna živinčeta na upogled, kaznovali se bodo z denarno kaznijo do 200 kron, v slučaju neizterljivosti denarne kazni pa s zaporom do najvišje izmere enega meseca. C. kr. okrajno glavarstvo v Kranju, dne 7. januarja 1915.

Pariz pred in med obleganjem.

(Dalje.)

Nihče v celem mestu ni mislil na to, da bi mogli Prusi mesto le samo obkoliti. Zato so bili vsi tako pripravljeni za obrambo in so mislili, da bodo Prusi prišli, začeli takoj mesto bombardirati, potem bodo žrtvovali kakih petdesettisoč ljudi in je skušali z naskokom vzeti. To jim seveda vsled obrambe ne bo upalo in potem jih bodo Francozi spremili do Berlina. Ta načrt so razni govorniki v lepih frazah vsak dan servirali narodu in cel narod se je pripravljaj na veliki boj do zadnje kaplje krvi, nepretrgano pevajoč marzeljezo.

Toda sam patrijotizem ni zadosti, da se obrani mesto, četudi bi imelo utrdbe. Vojakov ni bilo in vse je izpraševalo, s čim se misli Pariz upreti pruski armadi. Res, da je bilo še nekaj tisoč vojakov, razun onih, ki so popadali na bojnem polju in onih, ki so bili v nemškem ujetništvu, toda kako revna vojska je to bila! Bili so to sami poedinci, ki so se umaknili usodi Sedana pač telesno, toda bili so popolnoma ubiti duševno. Ti se niso mogli več zagnati hrabro v boj, ker so vso vero v se in v svojo armado izgubili. «Oni so močnejši ljudje kakor mi», so govorili in skomizgavali z rameni, kadar jih je kdo skušal ohrabriti za nov boj. Ni bilo mogoče misliti na kake vspehe s to armado. Iz obmorskih mest so pripeljali nekaj tisoč mornarjev, ki so tudi svoje velike topove prenesli na utrdbe; ti mornarji so bili edina vojska v Parizu, ki je bila nekaj vredna, in ravno zato jih njihovi poveljniki niti za trenutek niso pustili med druge vojake, da jim ne bi pokvarili discipline. Največ nade pa se je stavilo v gardo, ki je bila po številu velika, a nič ni pomenila vsled svoje discipliniranosti. Kar je bilo toliko let zanemarjeno, tega ni bilo mogoče zdaj v par dneh popraviti in zastoj so dovažali iz cele Francoske narodno gardo v Pariz. Mladi gardisti iz daljnih provinc so postopali prepevajoči in čudeči se po pariških ulicah, a nihče izmed tistih, ki so malo dni prej še mislili nanje, se ni mogel domisliti, kakšno škodo bi mogli napraviti Rusom ti mladiči, katerih večina še nikoli ni imela puške v roki. Ni bilo obleke ne pušk, samo navdušenja je bilo dosti; toda kaj to pomaga, ko je pruska vojska prihajala vedno bližje mestu. Nekomu je prišlo na um, da napiše knjigo o gardi in vsi so upali, da bo ta knjiga vse rešila, in bo iz gardistov naredila poštene vojake. Med tolikimi budalostmi tistih dni je to še najlažje oprostiti. (Dalje prih.)

Odda se mesečna soba
s posebnim vhodom, s hrano ali brez hrane. Rožna ulica št. 124.

Zobozdravniški in zobofehniški atelje

Dr. Edv. Globočnik, okrožni zdravnik in zobozdravnik, in Fr. Holzhaecker, konc. zobofehnik

V KRANJU

v Hlebševi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne na razpolago.

Dr. Globočnik ni k vojakom poklican in zdravi nadalje. 16 50—34

NOVEJŠE VESTI.

Posvečenje ljudstva Jezusovemu presv. Srcu se je Treh kraljev dan v Kranju prav slovesno zvršilo. Navzoči so bili pri posvetitvi v cerkvi tudi gg. uradniki, občinski odborniki in zastopniki društev.

Dunaj. Iz cele Rusije se pošiljajo novi polki v okolico Varšave. Poklican je na Ruskem pod orožje letnik 1915.

Dunaj. 6. jan. Združene države so poslale Mehiki ultimatum.

Berlin. 5. jan. V Benetkah so nacionalisti napravili demonstracijo pred nemškim konzulatom, pa so jih vojaki razkropili.

Berlin. 6. jan. Na Poljskem, zahodno od Visle, so nemške čete prodrle do reke Suhe. Vzele so več ruskih opirališč, ter dobile 1400 vjetnikov in devet strojnih pušk. Ob železnici proti Varšavi so Nemci zasedli postajo Rudaguzov. Na reki Bzuri grade Nemci utrdbe. Nastopilo je zopet mehko vreme in čete ne morejo naprej.

Milan. 5. jan. Nemci silovito obstreljujejo Reims. Ponoči je razpočilo v mestu 150 bomb. Ubitih je bilo veliko ljudi. — V arzenalu trdnjave Dünkirchen so zgorele velikanske zaloge materiala. — V Zgornji Alzaciji so bili jako hudi boji. Francozi so morali popustiti več postojank. — Obstreljevanje Soissona se je zopet pričelo.

Budimpešta. 5. jan. Močne ruske čete so vdrle na gorske steze pri Uzsoku. Naše čete so se umaknile na Csontos, kjer smo zopet pričeli boj. Pri Uzsoku je padel polkovnik Csermak.

Rim. 5. jan. Vstaši v Albaniji korakajo v Berat in hočejo iti dalje v Valono. Velika zmeda je v Draču. Essad paša je zaplenil opravo finančnega ministra Nogata. Blizu Kroje je boj med četami Essad paše in vstaši.

Gradec. 6. jan. Ustavilo se je vojaško sodno postopanje proti koroškemu župniku Svatonu. Tako je bil zadnji slovenski duhovnik, ki je bil po nedolžnem zaprt, izpuščen na svobodo.

London. 6. jan. Pri ponesrečenem napadu na Kuxhafen so bile težko poškodovane štiri angleške vojne ladje in so jih pripeljali v popravo v ladjedelnico v Portsmouth.

Pariz. 6. jan. Ta mesec vpokličejo Francozi pod orožje letnik 1916. Padel je drugi Garibaldijev sin na francoskem bojišču in bil pokopan v Rimu.

Rim. 7. jan. Vatikan je dobil o predlogu glede vjetnikov iz vseh vojskujočih se držav ugoden odgovor, posebno od avstrijskega cesarja. Ruski car je čestital papežu, da je sprožil misel o izmenjanju vojnih vjetnikov. Car v brzojavki zagotavlja papeža svojega velikega spoštovanja in simpatije. — Vsled predloga sv. očeta se bo vrnilo domov okoli 10% vseh vojnih vjetnikov, to je 120 do 150 tisoč mož. Sv. oče namerava v kratkem predložiti vladarjem mirovni predlog. — Diplomatično zastopstvo ustanovita pri Vatikanu Turčija in Japonska.

Dunaj. 7. jan. Naši so se iz Bukovine umaknili na karpatske prehode. Reke so v Karpatih izstopile. Gibanje vojske je skoraj nemogoče.

Carigrad. 7. jan. Rusi so izpraznili severno Perzijo, ker so bili poraženi v Kavkazu. Turki so zasedli Urmijo. V Črnem morju se je potopila neka ruska ladja.

Veracruz. 7. jan. Pristaši Carranze so vzeli Pueblo in zadali četam Viljasa težke izgube.

Darila povodom vojne za podružnico deželnega pomožnega društva »Rdeči križ« v Kranju. (Dalje.)

Nabiralna pola občine Hrastje.

Hrastje: Matevž Mrak 2 K, Gašper Novak 2 K, Franc Štern 1 K, Ivan Brodar 5 K, Marija Kadivc 3 K. Čirčiče: M. Nadižar 50 v, Jože Nadižar 1 K 20 v, Janez Fajfar 80 v, Helena Kern 50 v, Johana Strekelj 60 v, Mar. Rakovec 1 K, Anton Petercel 1 K, Marijana Naglič 40 v, Fr. Gorjanc 2 K, J. Mrak, župan 10 K, Marija Rekar 40 v, Lovrenc Triler 80 v, Marija Kern 1 K, Andrej Kozjek 1 K, Marija Kozina 1 K, Matija Jenko 1 K 20 v, Jožef Sink 1 K, Helena Kozjek 60 v, Peter Pipan 40 v, Ana Mohor 20 v, Ana Kozina 3 K, Franc Strupi 1 K, Janez Kozina 2 K, Jožef Bizjak 1 K, Franc Sink 1 K, Lovrenc Zevnik 20 v, Janez Nadižar 2 K, B. Nadižar 2 K, Marijana Fajfar 3 K, Ivan Vajt 40 v, K. Pavlin 120 K, Franca Brešar 4 K, Mina Prosen 1 K, Matevž Konec 1 K, M. Marijana Pelko 30 v, Jožef Konec 1 K, Janez Kozina 1 K, Andrej Nadižar 40 v. Hrastje: Marija Rekar 40 v, Marijana, Perčič 1 K, Aleš Stare 1 K, Janez Novak, Prebačev 2 K. Hrastje: Ana Zmrzlikar 2 K, Johana Pravst 20 v, Prebačev: Helena Vidmar 60 v, Mina Zevnik 40 v, M. Pravst, Hrastje, 50 v, Prebačev: Mana Pravst 40 v, Janez Zavrl 1 K, Jan. Strupi 30 v, Franc Pravst 1 K, Jože Zupan 1 K, Eilzabeta Stare 5 K, Janez Sorn 3 K, Jože Jenko 3 K, M. Zupan 2 K, Janez Knific 60 v, Marija Setina 1 K, Franc Rozman 3 K, Janez Čebašek 1 K, Marija Vehovec 1 K 40 v, Fr. Šimnovc 60 v, Marija Rozman 1 K, Janez Ropret 1 K, J. Stibilj 40 v, Janez Strupi 1 K, Lovrenc Juhant 1 K, Janez Jerman 1 K, Polona Perčič 1 K, Matevž Kadivc 2 K, Marija Kadivc 1 K, Marija Perčič 20 v, Johana Perčič 1 K, Johana Kozina 20 v, Franca Naglič 1 K, Marija Vidmar 60 v, Marija Pipan 20 v, Franca Nadižar 50 v, Hrastje: Marijana Pravst 1 K, Matevž Pintar 1 K, Alojzij Škerl 30 v, Aleš Naglič 1 K.

Pripravno dekle
stara 15 let bi rada ostopila o kako
trgovino kot učenka. Več pove
Andrej Peintar,
Podbrdo pri Gorici.

Umetni zobje!

Ne da bi se izruvale zobne korenine, se ustavljajo

amerikanski umetni zobje

posamezno ali celo zobovje, kakor se tudi

plombirajo zobje

21

vsak dan od 8. ure dopoldne do 6. ure
zvečer v konc. zobotehničnem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana.

Stritarjeva ulica št. 7.

Tužnim srcem naznanjamo vsem
sorodnikom, prijateljem in znancem
prežalostno vest, da je naša iskreno
ljubljena hči, oziroma žena in mati,
gospa

IVANA HAFNAR

soproga mesarja in posestnika v Zg. Bitnju

dne 6. januarja 1915, previdena s
tolažili sv. vere, v 33. letu starosti,
mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb predrage rajne bo v
petek, dne 8. januarja iz hiše žalosti
na farno pokopališče v Šmartnu pri
Kranju.

Svete maše zadušnice se bodo
brale v farni cerkvi v Šmartnu.

Blago pokojno priporočamo v
pobožno molitev in blag spomin.

Zg. Bitnje, dne 6. januarja 1915.

Žalujoči ostali.

Sporočite nam svoj naslov!

Takoj nato prejmete od nas brezplačno navodilo,
kako utegnete dobiti

dne 2. januarja **60.000** kron in

dne 15. januarja **100.000** frankov,

vrhu tega pa tudi še **4.000** frankov

popolnoma zastonj!

Srečkovno zastopstvo 19, Ljubljana.

Samo K 6.50

boljše K 8.50 in 10.50

stane v

Prvi gorenjski razposiljalni

Ivan Savnik, Kranj

4 1/2 m za eno fino zimsko žensko obleko, v poljubni barvi.

...

Čevlji moderni in trpežni finejši kot povsod drugod.

...

Zimsko triko perilo

za vojake od najcenejše vrste po zelo ugodni ceni.

6 52-47

...

Pelerine moške,

doma izdelane, samo še nekaj časa

K 7.50, 8.50, 9.50.